

Unikke Møn

VELKOMMEN TIL "UNIKKE MØN"

Du læser den første folder i en serie på ti, der tager dig med på udflugt i noget af Danmarks smukkeste natur. Du finder ideer til alle årstider. På de to kort finder du forslag til ture og udflugtsmål, hvor alle kan være med.

Rigtig god tur!



PÅ TUR

På mange måder er Møn hel unik med sine høje klinter, de flade inddæmmede områder, det smukke Stege Nor og store naturområder. Kom ud i naturen, mærk roen og nyd nuet.

Området ved Møns Fyr (1) er et bakket, åbent landskab med gravhøje i horisonten og jagende rovfugle i luften.

På Hundevæng Overdrev (1) kan du gå en tur mellem græssende køer, blomster og insekter med en fantastisk udsigt over havet. På Hundevæng Overdrev er der en helt speciel sammensætning af sjældne og beskyttede arter.

Alle blomster på Høje Møn er fredet og må ikke plukkes.

God tur!

UNIKKE MØN

Her er nogle af de unikke ting du kan finde på Møn:

- Orkideer - fx Stor gøgeurt
- Mange arter af vilde bier, dagsommerfugle og natsværmere
- Havørne og vandrefalken
- Traner og tusindvis af svaler
- Vættelys, forstenede søpindsvin og rav, det baltiske guld
- Markfirben ved kysten
- De lyse bøge på kalkbund
- Kridtet i vandet, der farver vandet turkis
- Brakvandsgedder og aborrer i Stege Nor
- Det uforstyrrede mørke og nattehimmelen uden lysforurening.



HVORFOR ER DER MANGE SJÆLDNE ARTER PÅ MØN?

Mange af de sjældne arter finder du på Høje Møn (se kort) og det skyldes især kridtet/kalken i undergrunden.

Det tykke lag kridt og nogle steder tynde lag lerjord gør, at jorden bliver næringsfattig. Egenskaberne i kalken er en fordel for mange sjældne arter.

Når der er megen kalk i jorden forhindrer det fx bøgetræerne i at optage jern og mangan, der er livsvigtige stoffer. Derfor er bladede lyse.

Kalken, stenene og bakkerne har gjort dyrkning vanskelig, derfor har en del af arealerne aldrig været under plov eller kun været dyrket kortvarigt.

Alt dette har givet nogle unikke vækstforhold og dermed en unik artssammensætning af dyr og planter.

SJÆLDNE ARTER

Der er kun ca. 10% beskyttet natur i Danmark nu.

Beskyttet natur kan være skov, enge, overdrev, heder samt moser, vandområder og andre vilde landskaber.

For at arter, især de sjældne, kan trives og formere sig, har de brug for forskellige vilkår på levestederne.

For planter eller svampe kan det fx være jordtypen, solens varme og højden.

For dyr kan det være omgivelserne, vejret og nok føde.

I Danmark er der blevet færre levesteder for mange sjældne arter.

Flere store naturområder og vild natur i haver, hvor arterne kan sprede sig, er en hjælp. På Møn findes usædvanlig mange sjældne arter.

VIDSTE DU, AT:

- at alle blomster på Høje Møn er fredet, og derfor ikke må plukkes.
- der findes markfirben ved nogle af skrænterne langs Møns strande.



- man kan finde 18 ud af 42 danske vilde orkideer på Møn.
- vandet rundt om Møn er mere turkisblåt end i resten af Danmark grundet opløst kridt fra Møns Klint i vandet.
- der er store chancer for at finde vættelys ved Møns stenkyster, da de stammer fra de blæksprutter, der endte i kridtet på havets bund for over 65 millioner år siden.
- den fredede orkidé Stor Gøgeurt kan blive op til 80 cm høj og blomstrer i maj overalt på Høje Møn, hvor der er kridt ved overfladen.
- vandrefalken, der yngler på Møn, er et af verdens hurtigste dyr, og kan flyve op mod 390 km i timen.
- Ulvshale skov er en fredet skov med masser af fugle, blød mos, eger, meget gamle og sjældne træer, fx tarmvridrøn, og sanselige naturoplevelser hele året.

Året rundt på Unikke Møn

Tag på opdagelse hele året.

VINTER

Tag på skovtur i mørket i en offentlig skov.

Tag en UV-lygte med på stranden og led efter rav og vættelys.

Nyd træfuglene ved Busemarke Mose (2) ved Klintholm.

FORÅR

Se, men ikke pluk, de smukke blå anemoner i de kalkrige bøgeskove på Østmøn.

Besøg Ulvshale Naturcenter (3) og Vesternæs på Nyord (4), og få historien om, hvordan kridtet fra Klinten har dannet Ulvshale halvøen og Nyord.

Mere viden om Danmarks arter

Tag app'en "[Arter](#)" med, hvis du vil have hjælp til at finde de forskellige arter og registrere nye fund.

SOMMER

Se fredede orkideer ved Hundevæng Overdrev (1).

Tag på sejltur i Ø-riget med en af de fire færger.

Besøg Jydelejet og se de lysegrønne Bøgetræer.

EFTERÅR

Se mosekønen brygge i landskabets lavninger fx i Ulvshale.

Smag på vilde bær og nødder tag app'en "Wild Mad" med på tur.

Besøg Fugleværnsfondens udkigstårn på Nyord og se træfuglene.

På mst.dk kan du finde viden om sten.

Find en guide på Vordingborg.dk/biosfære/.

Hvad er Møn UNESCO Biosfæreområde (Møn UBO)?

FN har dannet organisationen UNESCO for at sikre og formidle vores fælles kultur- og naturarv. Et verdensomspændende samarbejde mellem videnskaben, lande og lokale ildsjæle hjælper UNESCOs forskellige programmer med at bevare unikke steder.

Målet med Møn UBO er at bevare øens unikke natur og støtte op omkring lokalbefolkningens ønsker om at leve et liv i samspil med naturen. I 2017 blev Møn og de omkringliggende øer samt vandområder udpeget som det første danske UNESCO biosfæreområde. Biosfæren er summen af alle levende organismer på jorden og deres levesteder.

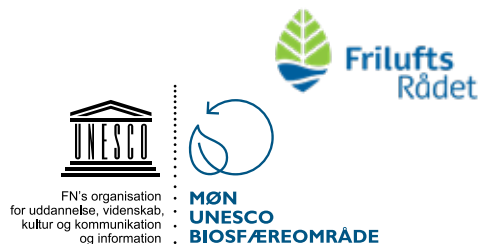
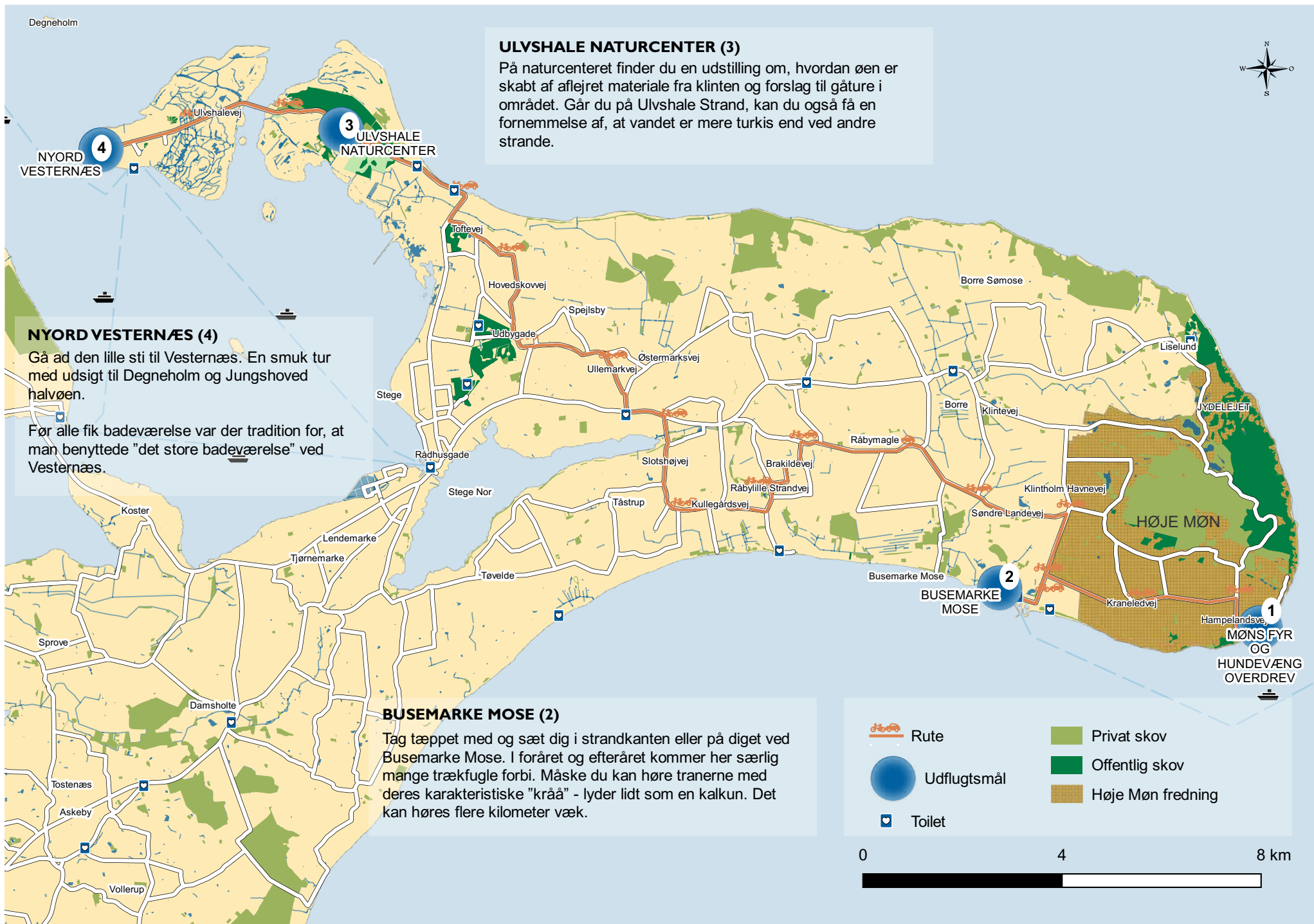


Foto: Alan Ingemannsen

Find flere spændende turforslag i samme serie:

- **Unikke Møn**
- Urørt skov, mosekønen og vilde heste
- Ø-riget
- Under stenene
- Leg i naturen
- Spis vildt
- Vilde bier
- Som en fisk i vandet
- Gemte levesteder i byen og udeskole i naturen
- Dark Sky



ULVSHALE NATURCENTER (3)

På naturcenteret finder du en udstilling om, hvordan øen er skabt af aflejret materiale fra klinten og forslag til gåture i området. Går du på Ulvshale Strand, kan du også få en fornemmelse af, at vandet er mere turkis end ved andre strande.

NYORD VESTERNÆS (4)

Gå ad den lille sti til Vesternæs. En smuk tur med udsigt til Degneholm og Jungshoved halvøen.

Før alle fik badeværelse var der tradition for, at man benyttede "det store badeværelse" ved Vesternæs.

BUSEMARKE MOSE (2)

Tag tæppet med og sæt dig i strandkanten eller på diget ved Busemarke Mose. I foråret og efteråret kommer her særlig mange trækfugle forbi. Måske du kan høre tranerne med deres karakteristiske "kråå" - lyder lidt som en kalkun. Det kan høres flere kilometer væk.



Rute



Udflugtsmål



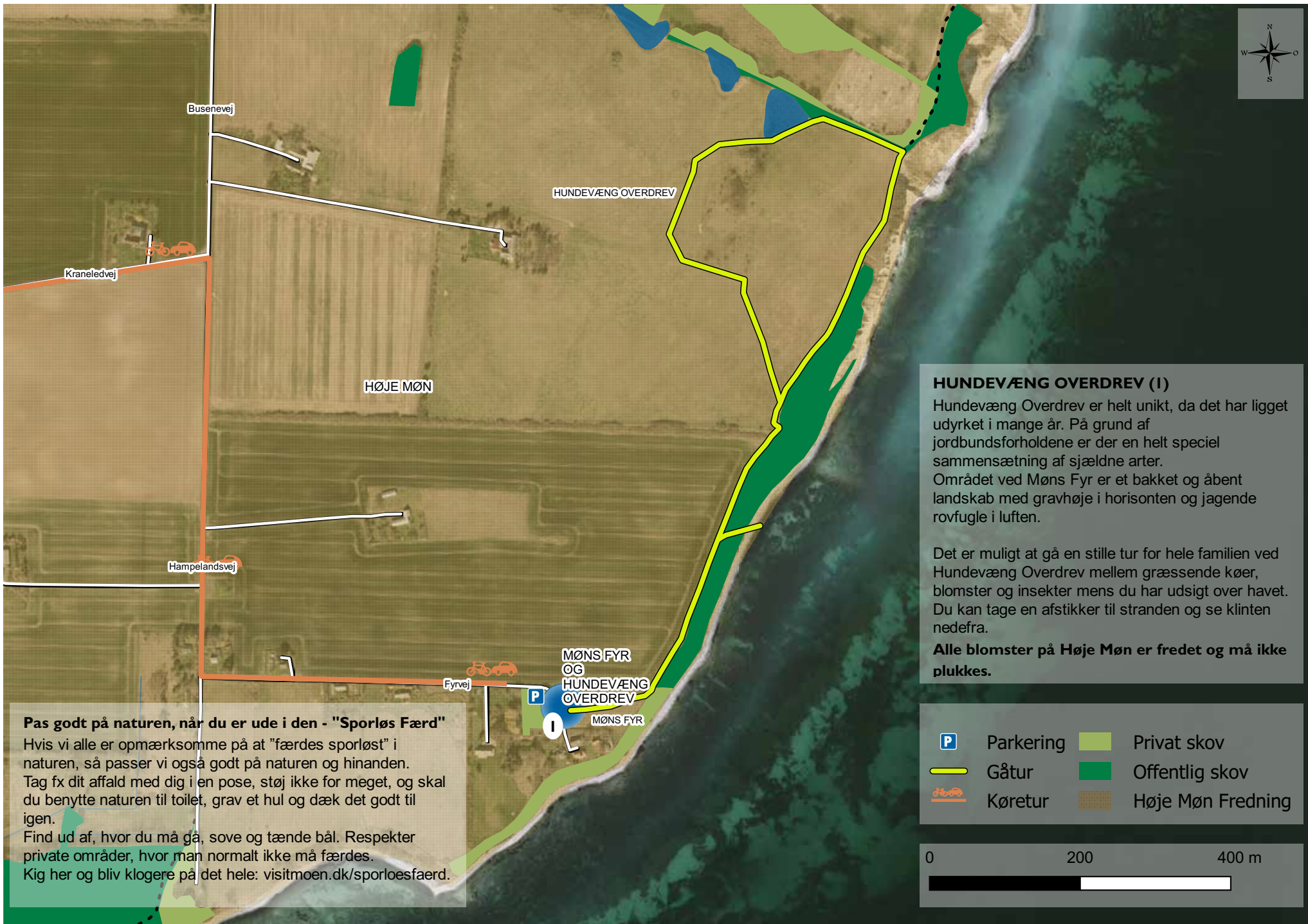
Toilet

Privat skov

Offentlig skov

Høje Møn fredning





Pas godt på naturen, når du er ude i den - "Spørløs Færd"

Hvis vi alle er opmærksomme på at "færdes spurrløst" i naturen, så passer vi også godt på naturen og hinanden. Tag fx dit affald med dig i en pose, støj ikke for meget, og skal du benytte naturen til toilet, grav et hul og dæk det godt til igen. Find ud af, hvor du må gå, sove og tænde bål. Respekter private områder, hvor man normalt ikke må færdes. Kig her og bliv klogere på det hele: visitmoen.dk/sporloesfaerd.

HUNDEVÆNG OVERDREV (I)

Hundevæng Overdrev er helt unikt, da det har ligget udyrket i mange år. På grund af jordbundsforholdene er der en helt speciel sammensætning af sjældne arter. Området ved Møns Fyr er et bakket og åbent landskab med gravhøje i horisonten og jagende rovfugle i luften.

Det er muligt at gå en stille tur for hele familien ved Hundevæng Overdrev mellem græssende køer, blomster og insekter mens du har udsigt over havet. Du kan tage en afstikker til stranden og se klinten nedefra.

Alle blomster på Høje Møn er fredet og må ikke plukkes.

-  Parkering
-  Gåtur
-  Køretur
-  Privat skov
-  Offentlig skov
-  Høje Møn Fredning

